

FAGFORBUNDET

dok 115

Kultur- og kirkeap.	
Saksnummer	200604669
Dato	29.11.06
Kode	Ui-501

Det Kongelige Kultur og Kirkedepartement
Postboks 8030. Dep

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref / Saksbehandler
06/1150-12 C84
Trygve Natvig / tlf. 23 06 43 39

Dato:
27.11.2006

STATEN OG DEN NORSKE KIRKE NOU 2006:2 SVAR FRA FAGFORBUNDET PÅ HØRINGEN

Vedlagt følger Fagforbundets svar på høringsspørsmålene etter at saken har vært drøftet i vår organisasjon som er en av de største arbeidstakerorganisasjonene i Den norske kirke.

Fagforbundet understreker at utredningen om "Staten og Den norske kirke" angår en rekke samfunnsspørsmål og forhold av generell interesse. Debatt om statskirkeordningen bør derfor på en særlig måte ta hensyn til allmenne og felles interesser. Fagforbundet advarer mot at det i det videre arbeid blir lagt særlig vekt på visse gruppers interesse i saken, f.eks. kirkens valgte representanter, ansatte i Den norske kirke eller de som har en særlig interesse for tros- og livssynsspørsmål. Forholdet mellom "Staten og Den norske kirke" er knyttet til makt og fordeling, samfunnssyn, eiendomsforhold og demokrati og det må derfor debatteres på lik linje med alle politiske spørsmål i vårt samfunn. Utredningen viser at saken angår store verdier i det norske samfunnet og at et bo-oppgjør mellom staten og Den norske kirke derfor i praksis angår alle borgere og hele samfunnet.

Fagforbundet tar ikke stilling til selve hovedspørsmålet, men understreker at det er behov for endring av en del viktige enkeltspørsmål. Arbeidet med disse spørsmålene bør starte umiddelbart. Det gjelder:

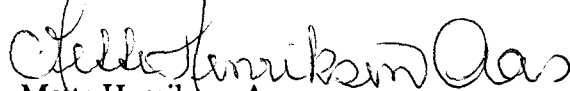
- offentlig gravferdsansvar/forvaltning må styrkes i loven (spørsmål 7)
- valgordningene i Den norske kirke må endres i mer demokratisk retning (spørsmål 5)
- en felles lokal arbeidsgiverordning for alle ansatte må utvikles (jfr. spørsmål 2)

Dessuten viser saken at følgende områder kan og bør gjennomgås med sikte på endringer:

- avklare de offentlige og allmenne interesser i forhold til Opplysningsvesenets Fond
- endre "statskirke-forhold" som er særlig problematiske i et pluralistisk samfunn sett i lys av prinsippet om religionsfrihet.

Fagforbundet ser det som svært viktig at disse forhold rives løs fra selve hovedspørsmålet om endring av statskirkeordningen og løses uavhengig og raskere enn dette.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Mette Henriksen Aas
Medlem av Arbeidsutvalget

Vedlegg: Fagforbundets svar på departementets 8 høringspørsmål

"STATEN OG DEN NORSKE KIRKE" - DEPARTEMENTETS 8 SPØRSMÅL

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Kommentar fra Fagforbundet:

Et grunnleggende perspektiv på forholdet mellom Staten og Den norske kirke gjelder tros- og livssynsfrihet i vårt samfunn. Utviklingen av et mangfoldig og livssynsmessig pluralistisk samfunn har satt både praktiske og ideologiske spørsmålstegn ved statskirkeordningen.

Fagforbundet bygger på prinsippet om "*likestilling og likeverd for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisk eller kulturell bakgrunn, seksuell legning, religion, livssyn eller funksjonsnivå*". På denne bakgrunn ser vi behov for at det uavhengig av endelig vedtak om statskirkeordningen må foretas endringer (i lov og grunnlov) som i større grad enn dagens ordning tar høyde for og hensyn til det religiøse og livssynsmessige mangfold i vårt samfunn. For at staten skal kunne stå for en aktiv tros- og livssynspolitik i forhold til alle grupperinger er det behov for en opprydning som kan bidra til å motvirke motsetninger på området.

2. Den norske kirke som statskirke.

Kommentar fra Fagforbundet:

Fagforbundet har ikke tatt endelig stilling til hovedspørsmålet, men legger vekt på at flere forhold i og omkring statskirkeordningen kan endres/løses uavhengig av en endring av selve ordningen. Arbeidet med disse spørsmålene bør starte umiddelbart. Det gjelder spørsmål om:

- A. Offentlig gravferdsansvar/forvaltning må styrkes i gravferdsloven. (se spørsmål 7)
- B. Valgordningene i Den norske kirke må endres i mer demokratisk retning (se spørsmål 5) (f.eks. direktevalg på alle nivåer og valg samtidig med stortingsvalg)
- C. "Statskirke-forhold" som synes problematiske i et pluralistisk samfunn i lys av prinsippet om religionsfrihet må gjennomgås kritisk og eventuelt endres (se spørsmål 1).
- D. Offentlige og allmenne interesser innenfor Opplysningsvesenets Fond må avklares. OVF er ikke berørt i høringen, men i utredningen. Fagforbundet er opptatt av at det må skje en opprydning rundt fondet ut fra offentlige og allmenne interesser. (se spørsmål 4)
- E. En felles arbeidsgiverordning for alle ansatte lokalt må utvikles. Spørsmål om arbeidsgiverordning er ikke direkte tema i høringen, men det er grunn til å anta at både spørsmål om finansiering og forholdet til kommunen vil kunne være av betydning for denne saken. Fagforbundet ønsker en felles lokal arbeidsgiverordning for alle ansatte ut fra kirkelig fellesråd-nivå og med fellesrådets tilknytning til kommunen. I likhet med KA vil Fagforbundet advare mot at arbeidsgiveransvaret legges på nasjonalt nivå.

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

Kommentar fra Fagforbundet:

Fagforbundet mener at Stortinget også i framtida må legge grunnleggende rammer for Den norske kirke som folkekirke. Det er ikke tatt stilling til om dette bør skje i lovs form eller i grunnloven. En slik makt til Stortinget vil også kunne bidra til at spørsmål om likestilling og andre forhold av allmenn betydning kan bli ivaretatt.

Stortinget har tidligere bestemt at organer i Den norske kirke skal følge forvaltningslov og offentlighetslov (jfr. kirkeloven §38) og gravferdslovens §1 understreker at "gravlegging skal skje på **offentlig** kirkegård". Den norske kirke og gravferdsområdet er altså preget av "offentlighet", men på ulik måte: Den norske kirkes organer skal følge lover og bestemmelser på linje med andre "offentlige" organer mens kirkegårdsforvaltningen er offentlig i den forstand at alle med bopel i kommunen har rett til fri grav, kirkegården er offentlig (for alle).

Utvalget vil videreføre regel om at lovbestemte kirkelige organer skal følge forvaltningslov og offentlighetslov. I tillegg understrekes et offentlig ansvar for gravplasser med ordninger som sikrer verdighet og livssynsflexible sermonirom. Dette skal ifølge utredningen legges til grunn uavhengig av hvem som ivaretar ansvaret for gravferdsforvaltningen.

Fagforbundet mener at Stortinget skal avgjøre den lovmessige ramme for Den norske kirke i framtida og støtter at både Den norske kirkes organer og gravferdsforvaltningen skal følge offentlighetslov og forvaltningslov.

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

Kommentar fra Fagforbundet:

Fagforbundets stiller seg kritisk til utredningens kapittel 6 om finansiering og det syn på offentlig finansiering og forholdet mellom stat og kommune som kommer til uttrykk der.

Det heter bl.a. (kapittel 6.9) at "kommunal bevilgning er vanskelig av flere grunner" mens statlige bevilgninger "gjør det lettere å ivareta helhetlige og nasjonale behov". Det blir videre sett som et problem hvis kommunale bevilgninger bidrar til å binde den kirkelige struktur til kommunenivået og det blir advart mot å "gjøre den kirkelige økonomien sårbar" ved at den er knyttet til kommunal finansiering. Bruddet mellom kommune og kirke (kirkelov i 1997) omtales slik: "At kirkelige fellesråd som et ikke-kommunalt organ har forvaltningsansvaret for midler som kommunen bevilger, kan føre til at bevilgningene til kirkelig virksomhet blir en salderingspost" og at regionale og sentrale hensyn i Den norske kirke ikke blir tilgodesett.

Utvalget foreslår likevel ikke en ren statlig finansiering, men stordriftsfordeler på nasjonalt og sentralt nivå blir framhevet sammen med fordeler ved en kirkelig struktur "uavhengig av kommunegrenser". Forslaget innebærer at statens "andel" av finansieringen fordobles.

Fagforbundet vil arbeide for at en solid kommuneøkonomi er grunnlaget for offentlige tjenester og arbeidsplasser av god kvalitet også innenfor Den norske kirke. På denne bakgrunn stiller forbundet seg kritisk til en "statliggjøring" av Den norske kirke. Dette henger også sammen med at framtidig finansieringsordning vil kunne legge føringer for hvordan arbeidsgiverordningen i Den norske kirke vil bli i framtida.

Finansieringsordningen legger føringer omkring kirkemedlemmers grunnleggende behov for kirkelige tjenester. Stortinget har tidligere understreket at man gratis skal få dekket behov for kirkelige handlinger som dåp, vigsel og gravferd der man bor. Fagforbundet er derfor kritisk hvis dette prinsippet svekkes, ved finansieringsordninger som bryter med gratis-prinsippet eller ved innføring av medlemsavgifter o.l. som kan bidra til å forsterke forskjeller mellom folk i forhold deres mulighet for å bli omfattet av de kirkelige handlinger de ønsker.

Fagforbundet ser med bekymring på at kirke- og gravferdsområdene i økende grad preges av kommersielle hensyn, ved utleie av kirkebygg til julekonserter eller ved et økende "marked" i gravferdssektoren. Framtidig finansieringsordning må motvirke og ikke tilskynde dette.

Fagforbundet ser behov for at Opplysningsvesenets Fond blir gjennomgått. OVF har i dag enorme interesser i eiendom og er en stor offentlig aktør. Det er noe strid om hvem som eier fondet, men det bør først og fremst trekkes en grense mellom den del av fondet som angår mer allmenne, offentlige interesser og det som kan sies å være kirkelig eiendom. Noen utvalgsmedlemmer er opptatt av innløsningsrett for de som fester tomter, andre vil at det offentlige vederlagsfritt skal overta arealer som er til allmenne formål som skoletomter, sykehjem og friluftarealer. Fagforbundet støtter at dette blir nærmere vurdert.

Fagforbundet mener at Den norske kirke i framtida skal sikres en offentlig finansiering til fordel for medlemmenes behov for kirkelige tjenester.

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

Kommentar fra Fagforbundet:

Det er et demokratisk underskudd i Den norske kirke. Mange ser det som en forutsetning for en ny kirkeordning at mer demokratiske valg/ordninger kommer på plass. Fagforbundet mener at prosessen må settes i gang uten å vente på løsning av selve stat-kirke-spørsmålet. Det kan her særlig pekes på muligheter for direktevalg på alle nivåer og gjennomføring av kirkelige valg samtidig med Stortingsvalget.

Fagforbundet vil i tillegg trekke fram spørsmål om likestilling som ikke blir fokusert i denne utredningen. Den norske kirke har ønsket å bli stilt likt med andre trossamfunn og derfor være unntatt fra likestillingsloven når det gjelder indre forhold med henvisning til at Den norske kirke oppfyller lovens intensjon på egen hånd uten å være bundet av den. Det er imidlertid fra tid til annen svært omdiskutert om så er tilfelle.

For Fagforbundet er det avgjørende viktig at en stor institusjon som Den norske kirke også i framtida må være preget av de samme grunnleggende verdier omkring likeverd, demokrati og likestilling mellom kjønn som det vi ellers har kjempet fram i vårt samfunn.

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør det stå i §2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsipp om religionsfrihet?

Kommentar fra Fagforbundet:

Fagforbundet ser ikke behov for noe tillegg ut over prinsippet om religionsfrihet.

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

Kommentar fra Fagforbundet:

Flertallet ønsker en endring slik at kommunen får det offentlige forvaltningsansvar for gravferdssektoren. Fagforbundet støtter dette syn, men ser det samtidig som mulig at kommunen lokalt kan finne driftsløsninger i samarbeid med f.eks. kirkelig fellesråd ut fra lokale behov.

Utvalgets premisser, vektlegging av livssynsflexible sermonirom og forslag om å opprette et "gravferdsfaglig forum" der involverte parter kan samarbeide og drøfte ulike problemstillinger knyttet til gravferd kan være et tegn på at det vil skje endringer slik at gravferdssektoren ikke lenger bare er et "bortgjemt hjørne" i Den norske kirke. Dette er helt i samsvar med Fagforbundets syn på saken.

Men utvalget er ikke konsekvent ut fra dette grunnsyn når spørsmål om finansiering og eiendomsforhold behandles: Flertallet mener at soknet (dvs. Den norske kirke) fortsatt kan eie arealene knyttet til gravferdssektoren selv om kommunen overtar forvaltningsansvaret. Utvalget unnlater egentlig å ta uttrykkelig stilling til spørsmål om eiendomsrett i forhold til gravferdsarealer. Finansieringen henvises til kommunen uten at utvalget foretar en konsekvensvurdering slik man gjør i forhold til kirkelig ressursbehov.

Det etterlater en forestilling om at det ikke er like viktig å sikre god gravferdsforvaltning som man vil sikre en god løsning for Den norske kirke. Fagforbundet beklager dette og mener at det er på tide at gravferdssektoren får fornyet oppmerksomhet i forhold til økonomi og organisasjon i samsvar med sektorens betydning for hele befolkningen.

Fagforbundet støtter derfor forslag om kommunalt forvaltningsansvar, men mener at utvalget ikke går langt nok for å sikre gravferdssektoren en selvstendig plass.

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

Kommentar fra Fagforbundet:

Eiendomsforhold knyttet til gravferdssektoren er nevnt (spørsmål 7)

I forhold til særlig eldre kirkebygg er det av stor lokal og nasjonal interesse at disse byggene forvaltes på en måte som er i storsamfunnets med-interesse og ikke bare ut fra det som i enkelte situasjoner kan oppfattes som sær-interesser i et lokalt kirkestyre. Fagforbundet ser det derfor som naturlig at det fortsatt er et samvirke mellom offentlige og kirkelige interesser i forhold til kirkebygg.